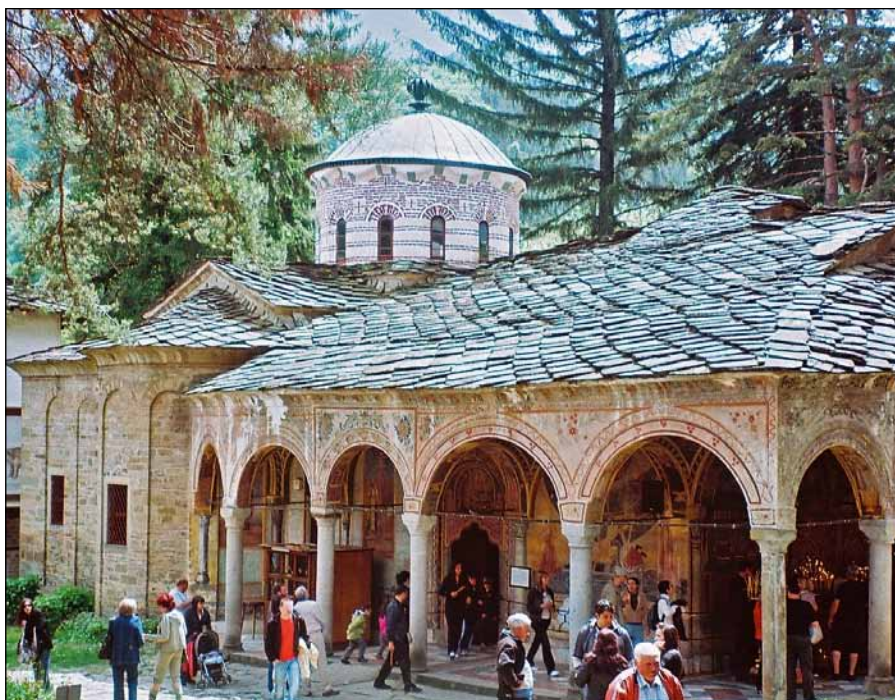

Троянски манастир

„Успение Богородично“

Най-големият старопланински манастир в България се намира в северните подножие на Троянския балкан (Централна Стара планина), само на 10 км югоизточно от гр.Троян. Разположен е под живописния склон „Чукарка“. Край манастира текат буйните води на р. Черни Осъм, които придават неповторима романтика на околността.

ВЪЗНИКВАНЕ НА МАНАСТИРА

Смята се, че Троянският манастир е основан около 1600 г. от двама монаси от Атон. Малко по-късно, на път за Влахия тук дошъл и друг атонски монах, който носил със себе си чудотворна икона „Св. Богородица Троеручица“. Всичко това привлякло нови монаси и манастирът бързо се разраснал. Скоро били издигнати дървена църква, монашеско жилищно крило и малка гостоприемница. Не след дълго, обаче, манастирът бил опустошен от турски разбойници.

През първата половина на XVIII в. манастирът се разраснал и замогнал – създало се килийно училище, била реконструирана дървената църква. В края на века било прокарано водоснабдяване и била изградена нова, каменна църква. В началото на XIX в., по време на игумена Паисий, манастирът се разраства – жилищните крила вече били двуетажни и триетажни. В северозападната част на манастирския комплекс имало отбранителна кула. През 1830 г. монасите поискали от вселенския патриарх да признае църковната

автономия на манастира и в края на с. г. той бил обявен за ставропигиален (подчинен на Цариградската патриаршия). Започнала подготовка за ново строителство, което да отговаря на новото религиозно положение на манастира. Още през 1832 г. били събрани дарения за издигане на нова църква. Главни дарители били заможни българи от Копривщица, Тетевен и Трявна. Новата църква била построена от известния възрожденски строител Константин от гр. Пещера. Тя била осветена на 6 август 1835 г. от Великотърновския митрополит Иларион. През 1835 г. са изградени сегашните жилищни корпуси. По време на пътуванията си из българските земи през 70-те години унгарският пътешественик Феликс Каниц толкова силно е впечатлен от църквата, че описва красотата ѝ в книгата си „Дунавска България и Балканите“.

МАНАСТИРЪТ И НАЦИОНАЛНО-ОСВОБОДИТЕЛНИТЕ БОРБИ

Троянският манастир служи за убежище на редица български революционери. На 20 януари 1872 г. Васил Левски основава тук таен революционен комитет, в който влизат 80 монаси, оглавяван от игумена Макарий. И до днес е запазена в автентичния си вид килията, в която са били обсъждани революционните дела. При избухването на Априлското въстание в манастира

е бил създаден команден пункт на воеводите Панайот Волов, Георги Икономов и Тома Хитров. По време на Руско-турската война (1877–1878) отец Макарий превръща комплекса в лазарет за руските войници

МАНАСТИРСКИЯТ КОМПЛЕКС

Входът в манастира се намира от северната страна. Той води към първия манастирски двор. От западната и южната страна той е ограден с триетажни жилищни постройките, а от другите две страни са разположени едноетажни стопански сгради. Жилищните корпуси са построени във възрожденски стил, с дълбоки чардаци, живописни къшккове и светли одаи за гостите. Вторият двор е ограден от манастирски килии на три етажа с обширни дървени веранди, а в средата е разположен храмът на манастира, който има широк притвор и открита галерия около северозападните стени.

СТЕНОПИСИТЕ

За изписването на църквата „Успение Богородично“ през 1847 г. е поканен възрожденският живописец Захарий Зограф от Самоков. Неговите стенописи покриват всички вътрешни стени на храма и галерията от западната и северната част. Срещу олтара художникът помества образите на Св. св. Кирил и Методий, софийските мъченици Св. Георги Нови Софийски и Св. Никола Нови Софийски. В нишите на прозорците художникът е нарисувал ктиторските портрети, както и свой автопортрет. В църквата са поместени и образите на княз Борис I, Св. Иван Рилски, Св. Теодосий Търновски. Върху свода на откритата галерия Захарий Зограф е изобразил „Страшният съд“ и „Колелото на Живота“.

ЧУДОТВОРНАТА ИКОНА „СВЕТА БОГОРОДИЦА ТРОЕРУЧИЦА“

В главната църква на манастира се пази най-старата икона – светиня

на манастира „Света Богородица Троеручица“, смятана за чудотворна. Според манастирската летопис тя е била пренесена от Атон и оставена тук през XVII в. още при основаването на манастира. Историята на тази икона започва през VIII в., когато византийският император Лъв III започнал борба срещу иконите. По това време в Сирия живеел Йоан Дамаскин, висш сановник в двора на халифа. Той се обявил срещу унищожаването на иконите, което разгневило византийският император. За да си отмъсти, той наклеветил Йоан Дамаскин пред халифа на Дамаск, че уж искал да предаде Дамаск на византийците. Разгневен, халифът заповядал да отсека дясната ръка на Йоан до китката и да я окачат на градския площад. Същият ден вечерта, когато гневът на халифа се уталожил, Йоан измолил от него отсечената си ръка, допрял я към китката си и започнал да се моли на колене пред иконата на Божията Майка да излекува ръката му. След дългата молитва той задрямал и тогава Божията Майка му се явила насън, като му казала: „Ето, ти си здрав.“

Труди се прилежно с изцелената си ръка за славата Божия!“ Когато Йоан се събудил, видял ръката си невредима. От благодарност той поръчал да прикрепят към иконата на Божията Майка сребърно изображение на отсечената ръка. Така иконата получила названието „Троеручица“. Скоро след това Йоан постъпил в манастира, вземайки със себе си чудотворната икона. Иконата се пазела в манастира до XIII в., когато била дарена на св. Сава Сръбски и пренесена в Сърбия. По време на турското нашествие християните пренесли иконата в Хилендарския манастир на Света гора, където я поставили в олтара на храма. През XVII в. един атонски монах взел със себе си чудотворна икона. На път за Влахия, той отседнал в Троянския манастир. Колкото пъти правил опити да си тръгне, иконата все се връщала в манастира. Затова накрая той я оставил тук. И до ден днешен чудотворната „Св. Богородица Троеручица“ е храмова икона на Троянския манастир.

Д-р Красимира Мархалева
по материали от печата

